Patron szkoły

Władysław II Jagiełło

założyciel dyn. Jagiellonów, ur. ok. 1351 lub 1361,

zm. 1 VI 1434, Gródek Jagielloński (ob. Horodok, Ukraina),

król Polski, wielki książę litewski.

- *ok. 1351 lub 1361 urodził się jako syn Olgierda, wielkiego księcia litewskiego*
- *1377 został wielkim księciem litewskim*
- *1385 podpisał w Krewie akt unii polsko-litewskiej*
- *1386 ożenił się z królową Polski, Jadwigą Andegaweńską, koronowany na króla Polski*
- *1387 przeprowadził chrystianizację Litwy i ufundował biskupstwo wileńskie*
- *1401 przekazał tytuł wielkiego księcia litewskiego dożywotnio Witoldowi*
- *1410 zwyciężył wojska krzyżackie w bitwie pod Grunwaldem*
- *1421 nie przyjął korony czeskiej ofiarowywanej mu przez husytów*
- *1430 wydał przywilej jedlnieński potwierdzający dawne przywileje szlacheckie*
- *1 VI 1434 zmarł w Gródku Jagiellońskim*

Urodził się ok. 1351 lub 1361. Był synem Olgierda, wielkiego księcia litewskiego, i Julianny, księżnej twerskiej, bratem m.in Skirgiełły i Świdrygiełły.W 1386 poślubił Jadwigę, córkę króla Ludwika I Wielkiego, 1402 — Annę Cylejską, wnuczkę Kazimierza III Wielkiego, z którą miał córkę Jadwigę, 1417 — Elżbietę Granowską, a 1422 — Zofię Holszańską, z którą miał synów Władysława (Władysław III Warneńczyk) i Kazimierza (Kazimierz IV Jagiellończyk). Po śmierci ojca 1377 objął władzę zwierzchnią na Litwie, dzieląc rządy ze stryjem Kiejstutem; 31 V 1380 zawarł w Dawidyszkach pokój z Krzyżakami, nie obejmujący ziem Kiejstuta; konflikt między książętami zakończyły 1382 uwięzienie i śmierć Kiejstuta; jego syn Witold zbiegł do Krzyżaków, a Władysław Jagiełło, zagrożony wojną, 1 XI 1382 nad rzeką Dubissą zawarł z nimi rozejm, odstępując im zachodnią część Żmudzi i obiecując przyjąć chrzest. W 1383 rozejm został zerwany, a 1384 Jagiełło uderzył na ziemie Zakonu.

Dążąc do umocnienia swej pozycji na Litwie i pozyskania sojusznika w

walce z Krzyżakami Jagiełło podjął starania o rękę Jadwigi, od 1384 królowej Polski; 14 VIII 1385 podpisano w Krewie umowę, w której Jagiełło zobowiązał się m.in. przyjąć chrzest wraz z swym ludem, odzyskać utracone przez Polskę ziemie oraz wszystkie swe ziemie litewskie i ruskie przyłączyć (łac. applicare) do Królestwa Polskiego (unia polsko-litewska). W I 1386 w Lublinie dokonano elekcji Jagiełły, 12 II wraz z braćmi przyjął w Krakowie chrzest i imię Władysław, 18 II poślubił Jadwigę, a 4 III 1386 został koronowany na króla Polski.

Współrządził z Jadwigą do jej śmierci 1399. W 1387 król udał się na Litwę, dokonał jej chrystianizacji (chrzest Litwy), ufundował biskupstwo wileńskie, a swym namiestnikiem na Litwie mianował Skirgiełłę. Jesienią 1387 przybył na Ruś Halicką, potwierdził przywileje wydane przez Jadwigę i wraz z nią przyjął hołd hospodara mołdawskiego. W następnych latach walczył na Litwie z Krzyżakami i z wspierającym ich Witoldem, nie angażując militarnie Polski. W 1392, gdy książę Władysław Opolczyk naruszył interesy Polski, zastawiając Zakonowi Złotoryję, ziemię dobrzyńską i Kujawy, Władysław Jagiełło zawarł z Witoldem ugodę w Ostrowie i oddał mu namiestnicze rządy w całym Wielkim Księstwie Litewskim. W 1395 z Witoldem i książętami mazowieckimi przystąpił do montowanej przez Wacława IV Luksemburskiego koalicji antykrzyżackiej, a 1396 w wojnie z Władysławem Opolczykiem odzyskał posiadane przez niego ziemie Królestwa, ale bez ziemi dobrzyńskiej.

Po śmierci Jadwigi — dziedziczki Królestwa — zaistniała potrzeba uregulowania od nowa stosunku Polski i Litwy. W 1401 Władysław Jagiełło przekazał Witoldowi dożywotnio tytuł wielkiego księcia litewskiego, sam zachowując tytuł księcia najwyższego; uregulowano też sprawy następstwa tronu — po śmierci Witolda Wielkie Księstwo Litewskie miało wrócić do Władysława, a w przypadku jego wcześniejszej śmierci nowy król Polski miał być wybrany po uzyskaniu zgody Witolda i bojarów litewskich; 22–23 V 1404 Władysław i Witold zawarli w Raciążu pokój z

Zakonem, w którym Jagiełło m.in. potwierdził pokój kaliski z 1343, zaaprobował zrzeczenie się Żmudzi oraz uzyskał zgodę na wykup ziemi dobrzyńskiej.

W 1409 wybuchła wielka wojna z zakonem krzyżackim; zwycięstwo Władysława Jagiełły pod Grunwaldem 15 VII 1410 osłabiło siły i prestiż Zakonu, a pokój toruński 1411 znacznie podniósł międzynarodową pozycję polskiego króla. W 1411 król umocnił swe stosunki z wojewodami mołdawskim i wołoskim, wszczął rozmowy z Republiką Wenecką i Austrią, a 1412 w Lubowli zawarł pokój i przymierze z Zygmuntem Luksemburskim, które rozbijało jego sojusz z Zakonem i wyprowadzało Polskę z politycznej izolacji. W 1412 przekazał spór z Krzyżakami pod sąd polubowny Zygmunta; ostateczny wyrok nie został wydany i 1414 Władysław rozpoczął wojnę, którą przerwał rozejm pod Brodnicą; spór z Zakonem król przekazał pod obrady soboru w Konstancji. Sukcesem Władysława było zawarcie 2 X 1413 unii w Horodle i dalsze umocnienie związku Polski i Litwy oraz chrzest Żmudzi i ufundowanie 1417 biskupstwa w Miednikach. Ponieważ sobór nie rozstrzygnął sporu z Zakonem, Władysław Jagiełło zgodził się na sąd polubowny Zygmunta Luksemburskiego; wydany przez niego 1420 we Wrocławiu wyrok był niekorzystny dla Polski i Litwy, więc Władysław odwołał się do papieża, a 1421 zawarł przymierze z margrabim brandenburskim, dotychczas sojusznikiem Zygmunta. Korzystając z konfliktu Zygmunta z husytami Władysław wmieszał się w sprawy Czech — wprawdzie nie przyjął ofiarowanej mu w 1421 przez husytów czeskiej korony, ale przyjął ją Witold, a wojska polskie wspomagały w wyprawie do Czech namiestnika Witolda, Zygmunta Korybutowicza. W VI 1422 rozpoczął nową wojnę z Krzyżakami, zakończoną pokojem melneńskim 1422. W traktacie kieżmarskim 1423 Władysław zobowiązał się nie pomagać husytom, co umocnił skierowanym przeciwko nim edyktem wieluńskim 1424. W konflikcie z Zakonem Władysław Jagiełło kilkakrotnie zawierał przymierza z książętami szczecińskimi, wołogoskimi, słupskimi, a także z Danią.

Załagodził też konflikty z książętami mazowieckimi, a 1426 umocnił zależność Mazowsza od Polski.

Ostatnie 10 lat jego panowania wypełniła walka o dziedziczny tron dla synów; pertraktacje ze szlachtą na zjeździe brzeskim 1425, a następnie 1426 w Łęczycy nie dały rezultatów; 1429 na zjeździe w Łucku Władysław Jagiełło poparł starania Witolda o koronę litewską, którą po jego śmierci mieli dziedziczyć synowie króla, wkrótce jednak, pod naciskiem panów polskich (m.in. Z. Oleśnickiego, W. Oporowskiego), wycofał tę zgodę i 1430 wydał przywilej jedlnieński, uzyskując obietnicę elekcji na króla jednego z jego synów. Po śmierci Witolda 1430 Władysław mianował (bez zgody panów polskich) wielkim księciem litewskim Świdrygiełłę, który nie uznał zwierzchnictwa Korony i sprzymierzył się z Krzyżakami, co wywołało nową wojnę. Jesienią 1432 dokonano na Litwie zamachu stanu i nowy wielki książę litewski Zygmunt Kiejstutowicz uznał zwierzchność Władysława, a 1434 uzyskał od króla potwierdzenie swojej godności wielkiego księcia; nie uznał go Świdrygiełło, co oznaczało nowy podział Wielkiego Księstwa Litewskiego. Władysław II Jagiełło zmarł 1 VI 1434 w Gródku Jagiellońskim.

Władysław był zręcznym politykiem, umiał dobierać współpracowników i doradców. Już w początku XV w. skupił wokół siebie grono wybitnych polityków i uczonych, wystawił kilka ważnych przywilejów, które zaważyły na strukturze wewnętrznej społeczeństwa polskiego (przywilej piotrkowski 1388, przywilej czerwiński 1422, przywilej jedlnieński 1430, przywilej krakowski 1433); dla przemian społeczeństwa litewskiego duże znaczenie miały przywileje z 1378 i 1413. Wielkie zasługi położył dla rozwoju Kościoła — prócz fundacji biskupstw w Wilnie i Miednikach organizował i uposażał biskupstwa na Rusi, troszczył się o klasztory i kościoły. Z jego imieniem wiąże się odnowienie 1400 i rozwój uniwersytetu krakowskiego. Polityka Władysława sprzyjała wyzwalaniu inicjatyw kulturalnych różnych grup społecznych; interesował się muzyką i malarstwem, sprowadził

ruskich malarzy, których dzieła zdobiły kościoły w Gnieźnie, Sandomierzu, Wiślicy, Lublinie i Krakowie. Troszczył się o pokojowe współżycie wielonarodowej i wielowyznaniowej ludności swej wielkiej monarchii i kładł podwaliny pod jej świetny rozwój i międzynarodową pozycję. Przez współczesnych Polaków był uważany za władcę sprawiedliwego, gorliwego chrześcijanina, który „jedynym był i drugiego nie miał sobie równego w życiu, jak i nawracaniu" (Mikołaj Kozłowski, 1434).

Żródło: https://encyklopedia.pwn.pl/haslo/Wladyslaw-I--Jagiello;3997044.html